Rantasalmen vanhus- ja vammaisneuvosto Pöytäkirja

Kokous 2/2026

Paikka: Rantasalmen kunnanvirasto, kokoushuone Haapaselkä (ent. Kokoushuone 2)

Aika: tiistaina 28.4.2026 klo 13.00-14.34

Läsnä: puheenjohtaja Leena Suhonen
jäsen Pirjo Tolvanen
jäsen Olli-Pekka Nykänen, teams -yhteydellä
jäsen Marja-Leena Lahti
sihteeri/esittelijä: hyvinvointijohtaja Johanna Keränen

Kutsu on toimitettu tiedoksi myös varajäsenille.

1 § Kokouksen avaus

Esitys: Puheenjohtaja Leena Suhonen avaa kokouksen klo 13.

Päätös: Puheenjohtaja Leena Suhonen avasi kokouksen klo 13.00.

2 § Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Esitys: Todetaan kokous laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös: Todettiin kokous laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Kaikki jäsenet olivat paikalla.

3 § Hyvinvointisuunnitelman vuosiraportti 2025

Esitys: Käydään läpi ja keskustellaan hyvinvointisuunnitelman vuosiraportista 2025, liite 1.

Päätös: Käytiin läpi ja keskusteltiin hyvinvointisuunnitelman vuosiraportista 2025.
https://rantasalmi.oncloudos.com/kokous/2026413-12-19676.PDF

4 § Hyvinvointialueen toimielinten kokoukset

Vanhusneuvosto 11.3.2026 https://etela-savonhva.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meeting&id=2026356

Vammaisneuvosto 11.3.2026 https://etela-savonhva.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meeting&id=2026355

Esitys: Käydään läpi ja keskustellaan.

Päätös: Käytiin läpi ja keskusteltiin. Neuvostojen tuleviin kokouksiin voi asioita viedä etukäteen tiedoksi jäsenten Howspace -alustojen kautta.

5 § Rantasalmen Rotaryklubin retki Lustoon 23.5. matkatuki

Rantasalmen Rotaryklubi järjestää retken Metsämuseo Lustoon 23.5.2026. Klubi tarjoaa retken maksutta 3-5 omaishoitajalle tai muille henkilöille, joilla ei muutoin ole mahdollisuutta virkistyspäiviin. Retkelle tarjotaan kaikkiaan 24 paikkaa. Osallistuminen ei ole klubijäsenyyteen sidotttu. Rotaryklubi hakee 500 euron tukea bussikuljetuksen kustannuksiin. Asiasta on alustavasti päätetty sähköpostikeskustelulla.

Esitys: Päätetään osallistua Rantasalmen Rotaryklubin retken kuljetuskustannuksiin 500 €:lla.

Päätös: Päätettiin esityksen mukaisesti.

6 § Tulevat tapahtumat

Keskustellaan kesän ja syyskauden tapahtumista ja niiden organisoimisesta.

Esitys: Toukokuulla musiikkien osalta tapaaminen puhallinorkesteri-seurakunta-kunta. Elokuussa Vanhusten ja vammaisten viikkojen ja itsenäisyyspäivän suunnittelutyöryhmän aloitus. Vanhustenviikon juhlaan kirkkokonserttia toivotaan korvaamaan erillisjuhlaa. Keskustellaan seurakunnan kanssa.

Käskynkkä 15.5. käynnistyy
Säpinälauantai 23.5. klo 12-16 Urheilukentällä
Kesänavaus 7.6. Myllyrannassa
Museo aukeaa 14.6. ja sulkeutuu 3.8.
Kesäasukastapahtuma 17.6. kunnanvirastolla

Päätös: Keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

7 § Muut asiat

- Reumaliitto: Vanhus- ja vammaisneuvostojen tapaaminen 16.3.2026. ks. liitemateriaali
- Kesälehti tulossa 27.5.; juttua vanhus- ja vammaisneuvoston osalta; pj:n terveiset. Deadline 18.5.

Esitys: Käsitellään tiedoksi merkittävät ja mahdolliset muut asiat.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

8 § Seuraava kokous

Esitys: Päätetään seuraavan kokouksen ajankohdaksi xx.xx.2026 klo xx

Päätös: Puheenjohtaja kutsuu seuraavan kokouksen koolle elo-syyskuun vaihteessa.

9 § Kokouksen päättäminen

Esitys: Puheenjohtaja päättää kokouksen klo XX.

Päätös: Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.34.

Leena Suhonen
puheenjohtaja

Johanna Keränen
sihteeri

Vanhus- ja vammaisneuvostojen tapaaminen

16.3.2026 klo 16.30-18.00

Kirjoita chattiin:
Nimesi + toimitko kunnan vai hyvinvointialueen neuvostossa

Toimintatapoja tässä tilaisuudessa

Nosta

- Pyydä puheenvuoroa nostamalla käsi pyynnön merkiksi.

Mikrofoni

- Pidä mikrofoni suljettuna silloin, kun et ole puheenvuorossa.

Kamera

- Pidä kamera auki puheenvuoron aikana, mikäli mahdollista.

Keskustelu

- Halutessasi voit hyödyntää myös chattia keskusteluun ja kysymyksiin.

Yhdenvertaisuus on yksi Reumaliiton arvoista, sekä vuositeema 2024-26

Yhdenvertaisuus-materiaalit löydät täältä

Reilu Reumaliitto

Reilun käytöksen kymppi

Reumaliitto on yhdenvertainen ja tasa-arvoinen sekä syrjinnästä vapaa järjestö

1.

Yhteinen asiamme on edistää reuma- ja tule-sairaiden asioita. Poliittinen kanta ja uskonnollinen vakaumus ovat kunkin henkilökohtaisia asioita.

2.

Voimme vitsailla ja tehdä pilaa omista ominaisuuksistamme, toisista emme.

3.

Hyväksymme erilaisuuden ja vältämme ihmisten ja ihmisryhmien leimaamista. Huomioimme kaikkia diagnoosiryhmiä ja annamme kaikille mahdollisuuden toimia yhdistyksessä.

4. Hyväksymme toistemme poikkeavat mielipiteet silloin kun ne eivät loukkaa yksittäisen ihmisen ihmisarvoa. Erimielisyydet sovimme saman tien keskustelemalla.

5.

Seksuaalinen häirintä ja epäasiallinen käytös ei ole missään tilanteessa hyväksyttävää. Puutumme siihen heti ja annamme sen kohteeksi joutuneelle halutessaan mahdollisuuden puhua kokemuksistaan esimerkiksi yhdistyksen hallituksen jäsenen kanssa.

6.

Huomioimme kaikki mukana olevat, toivotamme uudet ihmiset tervetulleiksi ja huomioimme, että he pääsevät toimintaan mukaan.

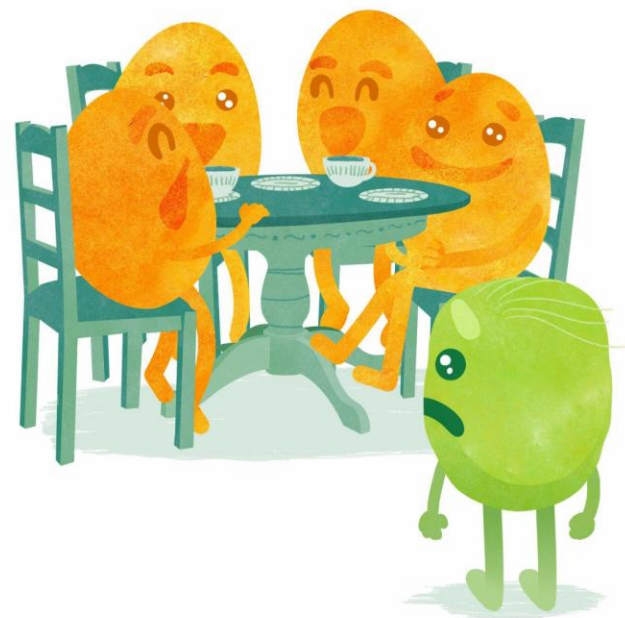

7.

Ilmoitamme ajoissa, jos emme pysty hoitamaan tehtävää, jonka olemme ottaneet hoitaaksemme.

8.

Ylläpidämme luottamusta, emme kerro eteenpäin asioita, joista olemme luottamuksellisesti puhuneet.

9.

Huomioimme sen, että kaikki saavat halutessaan puheenvuoron.

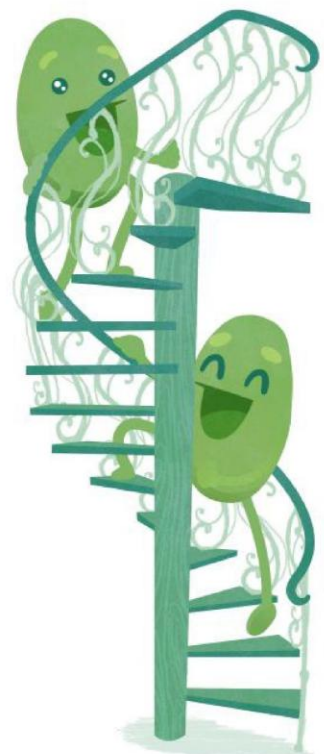

10.

Toimimme avoimesti ja jaamme tietoa kaikille tietoa tarvitseville.

Vierailevat puhujat tänään

- IKÄ-verkoston puheenjohtaja, kansanedustaja **Maaret Castrén**
  - IKÄ-verkoston ja Iäkkäiden ihmisten palveluja ja etuuksia koskevan lainsäädännön ajankohtaisuudet
- Juristi **Henrik Gustafsson** Invalidiliiton yhteiskuntasuhdeyksiköstä
  - Vammaisasioiden ajankohtaisuudet

Maaret Castrénin puheenvuoro + keskustelu, nostoja

Lausuntoja kerätään lakiesitykseen: vanhusneuvostoille läsnäolo-oikeus valtuuston kokouksiin ja aloiteoikeus

Jaettu lisärahoitusta kunnille omaishoitajien hyvinvoinnin tukemiseen

Yli 65-vuotiaiden kohderyhmälle käynnissä valinnanvapauskokeilu 2027 saakka, keskustelussa kuvantamisen lisääminen kokeiluun, sillä iso osa käynneistä liittynyt tuki- ja liikuntaelinvaivoihin

Hyvinvointialueilta parhaillaan joitakin hyviä merkkejä, esim. jonoja saatu purettua

Teknologialainsäädäntö on valmistelussa (liittyy esim. turvarannekkeisiin, ovi- tai lattiasensoreiden käyttöön, lääkejakeluun, jota jo käytössä, mutta ilman sääntelyä)

Keskustelussa ollut kansallinen vanhusten rokoteohjelma, esimerkkinä vyöruusurokotteet, pneumokokkirokotteet

Vanhusasiavaltuutetun kanssa ollut keskustelussa selkokielen lisääminen terveydenhuollossa

Digitalisaatio etenee, täytyisi olla silti mahdollisuus hoitaa asioita myös ilman älylaitetta

Vanhusasioiden sosiaalityötä pitäisi lisätä hyvinvointialueilla

Parlamentaarinen ryhmä aloittamassa kehittämään sote-järjestelmää, tavoitteena esimerkiksi hoitoonpääsyn paraneminen

Vanhusneuvostotyössä katseet kannattaisi suunnata ehkä seuraaviin

- Vanhusten ääni kuuluu liittyen sairaanhoitoon ja sosiaalipalveluihin, mutta huonosti liittyen esimerkiksi esteettömyyteen tai turvallisuuteen asuinalueilla
- Elinkaariajattelu rakentamisessa ja geneeristen tilojen rakentaminen, joissa olisi muunneltavuutta
- Nuorempien vanhusten ääni kuuluu enemmän, miten saataisiin myös 80-90 -vuotiaiden ääni kuuluviin?

Lisäksi: Tervetuloa Rollaattorimarssille 8.5.

Vammaisasioiden ajankohtaisuudet

Reumaliiton tilaisuus, 16.3.2026

Henrik Gustafsson, Invalidiliiton juristi / Yhteiskuntasuhteet

Ihmisoikeudet ja perusoikeudet

- Ihmisoikeudet on määritelty kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa (YK, EN, EU – perusoikeuskirja)
- YK:n vammaissopimus on ratifioitu Suomessa 10.6.2016 (CRPD)
- CRPD on lakina voimassa olevaa oikeutta ja siihen voi vedota suoraan
- Perusoikeus on ihmisoikeuden kansallinen vastine, josta on säädetty Suomen perustuslaissa ns. perusoikeusluettelo
- Perustuslain 22 §:n ”julkisen vallan on turvattava perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen”
- PeL 6 § yhdenvertaisuus ja 19 § oikeus sosiaaliturvaan: 1 mom. ”välttämätön huolenpito ihmisarvoisen elämän varmistamiseksi” ja 3 mom. ”riittävät sote –palvelut”
- Vammaispalvelulain subjektiiviset oikeudet, kuten esim. henkilökohtainen apu tarkoittaa perustuslain 19 §:n 1 momentin mukaista vammaisen henkilön välttämätön huolenpitoa ts. perusoikeusherkkyys lain tulkinnassa
- PeV: PO-myönteinen laintulkinta ts. valitaan kahdesta vaihtoehdosta paremmin kansalaisen perusoikeuksia toteuttava vaihtoehto vrt. IO-myönteinen laintulkinta

Yleistä

- Tällä hallituskaudella on valmisteltu kolme vammaispalvelulakiin liittyvää säädöstä:

1. hallitusohjelmaneuvottelujen jälkeen lykättiin PM Marinin hallituskaudella hyväksytyn vammaispalvelulain voimaantuloa
2. vammaispalvelulain 2 §:n soveltamisalasäännöstä muutettiin, jolloin PeV:n lausunnon johdosta elämänvaihesääntely jäi pois, voimaan 1.1.2025
3. Vammaispalvelulain 2 §:n soveltamisalasääntely, johon lisättiin elämänvaihesääntely sanamuoto- ja perustelumuutoksin, voimaan 1.1.2026

- YK:n vammaissopimuskomitea esitti Suomelle määräaikaisraportin suosituksena, että pidättäydyttäisiin elämänvaihe –termin käytöstä ikään liittyen

Lain soveltamisala 2 § 2 mom. vammainen henkilö

- ”Vammaisella henkilöllä tarkoitetaan tässä laissa henkilöä, joka tarvitsee vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.”
- YK:n vammaissopimuksen artiklassa 1 (Tarkoitus) viitataan pitkäaikaiseen toimintarajoitteiseen - vamman pitkäaikaisuus (lähtökohta 1 v. ei ehdoton aikaraja) käsittää toistuvan avun ja tuen tarpeen sekä pysyvyyden mm. nopeasti etenevät parantumattomat sairaudet (mm. MS-tauti ja ALS) palvelut viipymättä
- Lain perusteluiden mukaan kyse on erityispalveluista ja lakiesityksen perusteluissa todetaan, ettei laki tarkoita ”kaikkea kaikille” eli laki koskisi edelleen pientä joukkoa ihmisiä ja lain soveltamiskäytäntö sekä vammaisuuden kuvaus säilyisivät ennallaan (kohdentaminen)
- Lähinnä YK:n vammaissopimuksen tarkoitusta (art. 1) vastaava kuvaus vammaisuudesta kirjoitettu lain tasolle. Nimenomaisesti sosiaalista vammaa ei mainita yleissopimuksen artiklassa 1 mutta vrt. YK:n vammaiskomitea esim. yleiskommentti nro 5 ”psykososiaalinen vamma”, WHO:n ICF -luokitus

Lain soveltamisala 2 § 4 mom. elämänvaihesääntely I

- ”Tämän lain perusteella järjestetään palveluita niille vammaisille henkilöille, joiden toimintarajoitteesta johtuva välttämätön avun ja tuen tarve poikkeaa kyseessä olevaan elämänvaiheeseen tavanomaisesti kuuluvasta avun ja tuen tarpeesta.”
- Laissa eritellään se, mikä johtuu vammasta tai sairaudesta ja se mikä kuuluu tavanomaisesti ko. elämänvaiheeseen.
- ”Tässä laissa tarkoitetaan elämänvaiheella ihmisen yleiseen elämänkulkuun kuuluvaa ajanjaksoa, johon liittyy sille tyypillisiä kehitysvaiheita ja tehtäviä.”
- ”Tässä laissa tarkoitettuja elämänvaiheita ovat lapsuus, nuoruus, aikuisuus ja vanhuus.”
- Laissa eritellään 4 elämänvaihetta

Lain soveltamisala 2 § 4 mom. elämänvaihesääntely II

- ”Arvioitaessa oikeutta saada vammaispalveluita eri elämänvaiheissa tulee ottaa huomioon, mitä 1 §:ssä säädetään lain tarkoituksesta.”
- PeV:n lausunto vaikutti tähän lain sanamuotoon ja viittaukseen 1 §:n tarkoitussäännökseen
- ”Arvioinnissa tulee lisäksi ottaa huomioon palveluiden jatkuvuus siirryttäessä elämänvaiheesta toiseen.”
- Tässä sanamuodossa on havaittavissa hallintolain 6 §:n luottamuksensuojaperiaate, joka on hallinnon yleinen oikeusperiaate
- ”Arviointi oikeudesta saada vammaispalveluita eri elämänvaiheissa tulee tehdä yksilöllisesti osana 4 §:ssä ja sosiaalihuoltolain 36 ja 37 §:ssä tarkoitettua palvelutarpeen arviointia.”

Palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma 4 § (uusi)

- ”Palvelutarpeena arvioinnissa on arvioitava 2 §:n momentin edellyttämällä tavalla yksilöllisesti se, milloin on kyse vammaisen henkilön elämänvaiheeseen tavanomaisesti kuuluvasta avun ja tue tarpeesta ja milloin siitä poikkeavasta tarpeesta.”
- ”Vammaisen henkilön yksilölliseen palvelutarpeen arviointiin on sisällytettävä arvio siitä, voidaanko hänen tarpeisiinsa vastata 2§:n 3 momentissa tarkoitetun lain mukaisilla palveluilla.”
- Tiivistetysti, jos avun ja tuen tarve kuuluu elämänvaiheeseen tavanomaisesti, niin ei sovelleta vammaispalvelulakia – jos poikkeaa siitä, niin sovelletaan vammaispalvelulakia

Elämänvaihesääntelyn vaikutus?

- Oikeuskäytännössä elämänvaihe on määritellyt ilman kirjoitetun lain nimenomaista säännöstä henkilökohtaisen avun sisältöä
- Henkilökohtaista apua koskevassa VPL –säännöksessä oli ns. ikärajaus ”…eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista.”
- Mietinnön yleisperusteluissa todetaan PeV:n lausuma siitä, että ”lain soveltamisalaa ja eri palveluiden myöntämistä koskevia säännöksiä sovelletaan lain tarkoituksen mukaisesti perus- ja ihmisoikeusmyönteisesti. Tämä on omiaan lieventämään iän perusteella syrjivien käytäntöjen muodostumista.”
- Mietinnön yksityiskohtaisista perusteluista käy ilmi, että ”oikeus saada vammaispalveluita eri elämänvaiheissa ei voi perustua kategorisesti vain henkilön elämänvaiheeseen, eikä pelkästään henkilön ikä voi johtaa lain soveltamisalan ulkopuolelle rajautumiseen.”
- Invalidiliiton ehdottamaa elämäntilannetta ei kirjoitettu lakiin mutta kirjoitettiin oma uusi momentti yksilöllisestä palvelutarpeen arvioinnista tässä elämänvaihepunninnassa

Liikkumisen tuki

- Liikkumisen tuki on aiempaa laajempi kokonaisuus ml. kuljetuspalvelut
- Subjektiivinen oikeus
- Liikkumisen tuki voidaan toteuttaa mm. henkilökohtaisella avulla
- Toiminnallinen lähikunta
- Oman elämän kannalta merkityksellinen lähikunta
- Erityiset syyt
- Matkabudjetti ja kilometrikukkaro
- Vakiotaksioikeus
- Auton hankintatuki määrärahasidonnainen oikeus myös leasing

Itsenäisen elämän ja osallisuuden vaatimus, art. 19 (CRPD)

Kansallisessa laissa säädetään palveluista

- Asumisen palvelut, kotiin annettavat palvelut, henkilökohtainen apu ja muut yhteiskunnan tukipalvelut
- Ts. vammaispalveluita on saatavilla ja järjestetty siten, että vammaiset voivat elää omannäköistä elämää ja osallistua yhteiskuntaan
- Esteettömyys ja yhdenvertaisuus linkittyvät vammaisen itsenäiseen elämään ja osallisuuteen
- Yhdenvertaisuuslaki 15 § (YVL): kohtuulliset mukautukset koskevat viranomaisten palveluiden käyttöä so. järjestämistavan valinta, vammaisen tarpeiden etusija
- YVL on ensisijainen suhteessa vammaispalvelulakiin!

Ihmisoikeudet ovat jakamattomia ja vaikuttavat toisiinsa

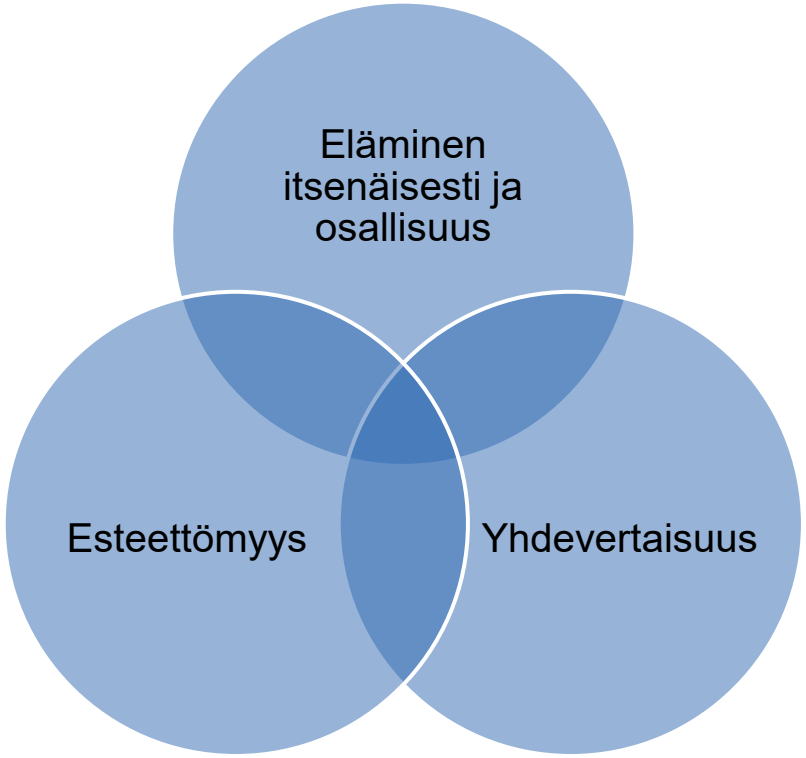

KIITOS!

Henrik Gustafsson

Juristi, Invalidiliitto ry, Yhteiskuntasuhteet

Mannerheimintie 107

00280 Helsinki

Puh. 044 7650693

E-mail henrik.gustafsson@invalidiliitto.fi

Linkki uuteen vammaispalvelulakiin:

https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/vammaispalvelujen-kasikirja/ajankohtaista/uusi-vammaispalvelulaki

Linkki STM:n soveltamisohjeisiin uuden vammaispalvelulain soveltamisalasta:

https://stm.fi/-/stm-on-julkaissut-soveltamisohjeen-uuden-vammaispalvelulain-soveltamisalasta

INVALIDI LIITTO

YHDENVERTAINEN JA ESTEETÖN SUOMI

Reumaliiton loppukevään koulutukset

- Hallituskoulu, kolme iltaa huhtikuussa
- Yhdistyksen talous, Siviksen järjestämä webinaari, avoin Reumaliiton jäsenille
- Liikettä ja hyvinvointia +65-vuotiaille –ohjaajakoulutukset, Oulu & Rovaniemi
- Kilta-rekisterin koulutukset, Raportit ja laskutus & Tapahtumanhallinta
- Puheenjohtajien kahvit
- Yhdistysten uusien hallituksen jäsenten tapaaminen
- Viestintävastaavien tapaaminen
- Liikkeelle yhdessä –hyvinvointi-ilta

Katso kaikki tilaisuudet täältä

Poimintoja syksyn tilaisuuksista

- Hallitustreffit kuudella alueella syys-marraskuussa
- Tulossa: koulutus vaikuttamisesta, päivämäärä julkistetaan ennen kesälomaa
- **Vanhus- ja vammaisneuvostojen jäsenten tapaaminen 11.11.**
  - Vierailevana puhujana VAMYT-verkoston puheenjohtaja, kansanedustaja, eduskunnan ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko

Tulevat kyselyt

- Sosiaali- ja terveysjärjestöt ovat Suomen hyvinvoinnin kulmakiviä, mutta niiden rahoitusta aiotaan leikata merkittävästi. Viestintämme tueksi haluaisimmekin kuulla, ***mihin sinä olet tarvinnut järjestöä?*** Kerrothan kokemuksesi Reumaliiton tai reumayhdistyksen tuesta. Pienikin kokemus on tärkeä. Jakamalla tarinasi autat osoittamaan järjestötyön tärkeyden!
- Neljän potilasjärjestön työelämätutkimus toukokuussa.
- Yhdenvertaisuuskysely touko-kesäkuun taitteessa.

Reumaliitto

Suomen Reumaliitto ry
Ilkantie 4
00400 Helsinki
Puh. 044 351 5768